

Utbildningsinspektion i Brantingsskolan och Johannesbäcksskolan, förskoleklass, obligatorisk särskola och grundskola årskurs 1–9

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av rektorsområdet	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av utbildningsresultaten.....	3
Bedömning av verksamheten	7
Bedömning av förutsättningarna för utbildningen.....	12

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt skolorna den 1–2 februari samt den 8–9 februari. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen om ca två år. Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Brantingsskolan och Johannesbäcksskolan, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Brantingsskolan och Johannesbäcksskolan intervjuades elever, lärare, skolläring, företrädare för elevvården samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i särskolan samt i förskoleklass och grundskolans alla årskurser. Vid besöken fördes även spontana samtal med elever och personal. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Beskrivning av rektorsområdet

Brantingsskolan och Johannesbäcksskolan	Antal barn/elever
Förskoleklass	39
Grundskola	729
Särskola	36

Brantingsskolan och Johannesbäcksskolan tillhör det Nordöstra skolområdet. I området runt skolorna finns hyreshus och radhus. I skolorna finns sammanlagt cirka 800 elever. Av eleverna har cirka 15 procent annat modersmål än svenska.

I Brantingsskolan går de flesta eleverna, cirka 450, i årskurserna 7–9. För dessa åldrar finns dessutom 4 stycken särskilda undervisningsgrupper. Vidare finns en åldersblandad klass med elever ur årskurs 1–2, samt en klass av varje i årskurserna 3–6. För årskurserna 1–2 finns en särskild undervisningsgrupp. Brantingsskolans personal är indelad i arbetslag.

I Johannesbäcksskolan finns en klass ur varje årskurs från förskoleklassen upp till årskurs 6. Därutöver finns sex klasser med elever som är inskrivna i särskolan. Fem av dessa tillhör grundsärskolan och en klass består av träningsskoleelever.

Skolorna leds av en rektor som är placerad i Brantingsskolan. Genom en biträdande rektor som utför ledningsuppgifter, ansvarar denna rektor även för ledning av Johannesbäcksskolan. Personalen i de bägge skolorna är organiserade i arbetslag.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid skolorna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga skolförfattningar.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att verksamheten i Brantingsskolan och Johannesbäcksskolan i stort fungerar väl. Extra ansträngningar har gjorts kring värdegrundsarbetet i Brantingsskolan. I stort bedömer också inspektörerna att trygghet och trivsel råder i bägge skolorna. Elevråden upplever att de har inflytande över frågor som rör skolans verksamhet i stort. Dock återstår en hel del förbättringsarbete i skolorna, till exempel vad gäller insamling och analys av resultat och i fråga om att vidta åtgärder för att förbättra resultaten.

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden:

- Skolorna bör förbättra sitt kvalitetsarbete avseende regelbunden utvärdering av resultat kring hur målen för utbildningen nås, analys av dessa resultat och förbättringsåtgärder som tydligt är kopplade till denna analys.
- Skolorna bör ge eleverna bättre kunskaper om målen för utbildningen.
- Särskolans arbete bör ges en tydligare koppling mot nationella mål.

- Brantingskolan bör tillse att alla elever ges goda möjligheter till inflytande och ansvarstagande över verksamheten i stort
- Skolorna bör tillse att den dagliga undervisningen oftare berör värdegrundsfrågor för alla elever.
- Eleverna bör ges mer inflytande över arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll, framför allt i Brantingsskolan.
- Brantingsskolan bör oftare och mer likvärdigt för alla elever, erbjuda undervisning där ämnesområden samordnas till en helhet.
- Innan beslut om anpassad studiegång fattas, bör undervisningen i högre grad anpassas till den enskilde eleven.
- Johannesbäcksskolan bör utifrån de nationella kursplanernas mål skapa en gemensam grund för likvärdiga bedömningar av elevernas kunskapsutveckling i grund- och särskola.
- I Brantingsskolan bör rutiner skapas för att säkerställa att betygssättning sker på ett likvärdigt sätt.
- Det bör göras tydligt för eleverna i Johannesbäcksskolan vem som är deras rektor.
- Johannesbäcksskolan bör förstärka sin lärarkompetens i förskoleklassen.

Inspektörerna bedömer att nedan angiven brist snarast skall åtgärdas.

- Elever som bedöms vara i behov av svenska som andraspråk får inte undervisning enligt kursplanen i ämnet. (2 kap. 16 § grundskoleförordningen).

Bedömning av utbildningsresultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt målen i skollagen och i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94, avsnitten 2.1 och 2.2.

Kunskaper

I förskoleklassen i Johannesbäcksskolan finns ett systematiskt arbete med att utveckla barnens språkliga mognad. Arbetet är uppbyggt kring resultaten av ett tidigare språkprojekt där flera av Uppsalas skolor varit inblandade. I projektet har bland annat mål satts upp för barnens språkutveckling i förskoleklassen och dessa mål används av förskoleläraren för att följa och utvärdera barnens lärande. Vidare kretsar mycket av arbetet i förskoleklassen kring olika teman. Som exempel på sådana teman kan ”Rymden”, ”Närmiljö”, och ”Jag och familjen” nämnas. I förskoleklassens arbete och inom de olika temana ingår också att ge barnen grundläggande matematisk förståelse. Lek och sagor är dessutom vanligt förekommande. Enligt förskolelärarens bedömning utvecklas barnen på ett sätt som gör att specialpedagogiska åtgärder sällan eller aldrig behöver efterfrågas. Enligt skollagen skall utbildningen i förskoleklassen ligga till grund för fortsatt skolgång och såvitt inspektörerna kunnat bedöma får eleverna i förskoleklassen förutsättningar att utvecklas i den riktning som målen för skolformen anger.

Resultaten på nationella ämnesprov för årskurs 5 år 2005, visar att måluppfyllelsen i engelska är förhållandevis god medan måluppfyllelsen i matematik och svenska bedöms som svag av inspektörerna.

Tabell 1, Nationella ämnesprov för år 5 i Brantings- och Johannesbäcksskolan. Tabellen anger andel elever som, enligt statistik från skolan, uppnått målen vid samtliga av provens delmoment.

	År 2003	År 2004	År 2005
Svenska	68 %	82 %	77 %
Engelska	79 %	84 %	95 %
Matematik	83 %	93 %	69 %

Ur separat statistik för Johannesbäcksskolan som delgivits inspektörerna från skolans ledning, framgår att resultaten från de nationella proven i år 5, generellt är bättre i Johannesbäcksskolan än i Brantingskolan. I Johannesbäcksskolan fanns endast ett fåtal elever som inte bedömdes ha tillräckliga kunskaper i samtliga moment. Detta leder till slutsatsen att Brantingskolas resultat särredovisade, är sämre än resultaten i tabell 1. Det är då enligt inspektörernas bedömning nödvändigt att skolan analyserar resultaten och vidtar åtgärder för förbättring i ämnena matematik och svenska.

Någon bedömning av resultaten i andra ämnen än de som omfattas av tabellen ovan kan inte göras för Brantingskolas och Johannesbäcksskolan, då sådana sammanställningar saknas. Inspektörerna bedömer att skolorna på en övergripande nivå bör bedöma och utvärdera elevernas utveckling även i andra ämnen än svenska, matematik och engelska i årskurser där betyg inte sätts.

Vad gäller betygsresultat för Brantingskolas avgångselever visas nedan en sammanställning av betygsresultat per ämne vårterminen 2005, jämförda med riksgenomsnittet.

Tabell 2, Andel elever per ämne som uppnått betyget Godkänd eller högre.

	Brantingskolan	Riksgenomsnitt
Bild	91 %	96 %
Engelska	95 %	94 %
Hem och konsumentkunskap	89 %	95 %
Idrott och hälsa	94 %	93 %
Matematik	93 %	93 %
Moderna språk, språkval	98 %	93 %
Musik	93 %	95 %
Biologi	84 %	92 %
Fysik	75 %	90 %
Kemi	79 %	90 %
Slöjd	96 %	97 %
SO	91 %	93 %
Svenska	96 %	96 %
Teknik	79 %	94 %

Ur tabellen kan man utläsa att ämnena fysik, kemi och teknik visar en mycket tydlig negativ avvikelse från riksgenomsnittet. Ett tiotal elever har enligt rektor inte läst fysik och kemi under vårterminen – de har haft anpassad studiegång. I ämnet teknik fick fem elever anpassad studiegång. Det relativt utbredda bruket av anpassad studiegång ligger bakom en del av det dåliga resultatet i dessa ämnen. Inspektörerna noterar dock också att det bland många elever på skolan finns en negativ inställning till undervisningen i dessa ämnen. Undervisningen uppfattas som särskilt svår. Inspektörerna bedömer att de låga resultaten i fysik, kemi och teknik bör analyseras och åtgärder bör vidtas i syfte att öka andelen elever som når målen i dessa ämnen.

I tabell 3 nedan jämförs faktiska betygsvärden från avgångselever år 2005 i Brantingsskolan, Uppsala kommun och riket.

Tabell 3, Betygsresultat år 2005, jämförda med kommunen och riket.

	Andel som nått målen i alla ämnen	Genomsnittligt meritvärde¹	Andel behöriga till nationellt program
Brantingskolan	69 %	197,1	88,6 %
Samtliga skolor i kommunen	72,3 %	209,3	88,8 %
Samtliga skolor i riket	75,5 %	206,3	89,2 %

Skolverkets beräkningsmodell SALSA² beräknar förväntade betygsvärden utifrån riksgenomsnitt och utifrån sammansättningen av elever i skolan och med hänsyn tagen till socioekonomiska bakgrundsfaktorer rörande eleverna. Enligt SALSA förväntas 76 procent av eleverna i Brantingskolan nå målen i alla ämnen. I verkligheten nådde endast 69 procent av eleverna målen i alla ämnen. Detta värde var även avgjort lägre än motsvarande värden i kommunen och i riket. På samma sätt avviker skolans genomsnittliga meritvärde negativt från det förväntade värde på 209 som SALSA beräknar och från kommunens och rikets faktiska värden. Inspektörerna noterar att andelen elever som är behöriga att söka ett nationellt program är i paritet med kommunens och rikets, men bedömer sammantaget att skolans betygsresultat bör förbättras.

Resultaten uppdelade mellan pojkar och flickor eller mellan elever med svensk och utländsk bakgrund, har inte följts upp i någon årskurs i skolorna. Inspektörerna bedömer att skolorna systematiskt bör göra sådana jämförelser.

För att eleverna, i enlighet med läroplanens intentioner, skall kunna ta ansvar för sin egen utbildning, krävs också att skolan klargör vilka mål utbildningen har. Inspektörerna konstaterar dock att det inte ofta talas om sådant på lektionerna i Brantingsskolan och Johannesbäcksskolan. Detta kan skilja sig åt mellan olika lärare, men inspektörerna bedömer att elevernas kunskaper om målen generellt behöver förbättras. I Brantingsskolan presenteras betygsriterier för eleverna vanligen i samband med läsårs- eller terminsstart.

¹ Meritvärdet utgörs av summan av betygsvärdena för de 16 bästa betygen i elevens slutbetyg (G=10, VG=15 och MVG=20). Det möjliga maxvärdet för varje enskild elev är 320 poäng. Det genomsnittliga meritvärdet beräknas för de elever som fått betyg i minst ett ämne. Elevernas sammanlagda poäng divideras med antal elever som fått betyg i minst ett ämne.

² Skolverkets SALSA-värden för grundskolan anger det förväntade resultatet för en skola eller en kommun. De är beräknade med utgångspunkt i vissa bakgrundsfaktorer som hänför sig till de enskilda elevernas förutsättningar såsom bland annat socioekonomisk bakgrund.

Därefter talar de flesta lärare mer sällan om bedömningskriterier eller mål för utbildningen och få elever känner ens till att det finns nationella mål för skolarbetet. Inspektörerna bedömer att Brantingsskolan och Johannesbäcksskolan bör förbättra elevernas kännedom om utbildningsmålen.

I särskolan i Johannesbäcksskolan arbetar eleverna efter mål som sätts upp i individuella utvecklingsplaner. Sambanden mellan målen i utvecklingsplanerna och de nationella kursplanernas mål för särskolan är dock otydliga, det talas sparsamt om nationella mål och elevernas kunskaper utvärderas sällan systematiskt mot dessa mål. Då data från elevers utvärderingar mot nationella mål inte finns att tillgå kan inspektörerna inte bedöma särskolans kunskapsresultat. Dock framkommer vid inspektionen att eleverna själva upplever att de lär sig mycket. Inspektörerna bedömer att det är ett förbättringsområde för särskolan att på ett tydligare sätt arbeta mot, utvärdera mot och upplysa eleverna om, de nationella målen för undervisningen.

Resultaten av arbetet med normer och värden

Eleverna i både Brantingsskolan och Johannesbäcksskolan upplever att de har viss möjlighet till påverkan på beslut som rör skolans verksamhet i stort. Via sina elevråd framför de förslag och lyckas också genomdriva vissa förbättringsåtgärder gällande skolgårdar och gemensamma lokaler. Eleverna har också varit delaktiga när det gäller att utarbeta ett dokument kring gemensam syn på värdegrunden i skolorna. I bägge skolorna upplever eleverna i elevråden stöd av skolledningen och en välvillig inställning till sitt arbete. I Johannesbäcksskolan deltar eleverna även ibland tillsammans med personalen i arbetsgrupper kring gemensamma frågor. Så har till exempel ett matråd bildats. Inspektörerna bedömer att eleverna ges möjligheter till ansvar och inflytande kring övergripande frågor i verksamheten. Dock noterar inspektörerna att ett mindre antal lärare och mentorer i Brantingsskolan inte regelmässigt ger eleverna utrymme frågor rörande elevernas inflytande och ansvarstagande över verksamheten i stort under den så kallade mentorstiden, det vill säga den tid där skolan bestämt att sådana frågor skall behandlas. Inspektörerna bedömer att detta bör förbättras, så att alla elever ges möjligheter till sådant inflytande.

När det gäller elevernas trivsel och trygghet ser förutsättningarna lite olika ut på de bägge skolorna. Johannesbäcksskolan är en liten skola där förhållandevis många vuxna arbetar. De flesta som Skolverkets inspektörer talat med menar att ”det nästan aldrig händer något här”, även om några elever framhåller att det ibland kan förekomma småbråk och att elever retas. Eleverna i särskolan upplever skolan som trygg. I Brantingsskolan har tydliga motsättningar mellan elever med svensk och utländsk bakgrund förekommit och fortfarande kan en del skärmytslingar inträffa. Dock har skolan lyckats få lugn och kontroll över situationen genom stora gemensamma ansträngningar. Här bör det så kallade Stop-It-projektet nämnas, ett prisbelönt skolövergripande projekt i Brantingsskolan där skolan lyckats skapa goda möten mellan elever med olika bakgrund. De flesta eleverna vittnar om att det känns tryggare nu. I skolornas årliga elevenkät skattar eleverna i Brantingsskolan och Johannesbäcksskolan tryggheten i sin studiesituation till ett kvalitetsmedelvärde av 3,5 på en skala mellan 1 och 4, där 4 är högsta värde. Enligt läroplanen skall skolan sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära. I detta avseende bedömer inspektörerna att goda resultat uppnås i skolorna.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att en del förbättringsarbete återstår på skolorna, både vad gäller insamling och analys av resultat kring hur målen för utbildningen nås, men också ifråga om att vidta åtgärder för att förbättra elevernas kunskaper. Här pekar inspektörerna särskilt på de nationella proven i årskurs 5 i Brantingsskolan, betygsresultaten i åk 9 och då speciellt de avvikande betygen i ämnena fysik, kemi och teknik år 2005.

Skolorna bör ge eleverna bättre kunskaper om målen för utbildningen och särskolans arbete bör ges en tydligare koppling mot nationella mål.

Det finns inget krav i skolförfattningarna att vare sig klass- eller elevråd skall hållas på skolorna, men det är ett sätt att förmedla kunskapen till eleverna hur man arbetar i demokratiska former, liksom det är ett forum för eleverna att kunna påverka verksamheten i skolan i stort. I de fall skolan valt att ha klass- och elevråd bör skolan också se till att alla elever ges tid för arbete i råden.

I stort bedömer också inspektörerna att trygghet och trivsel råder i skolorna.

Bedömning av verksamheten

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet i det inre arbetet; innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen; individanpassning och stöd; utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning; kvalitetssäkring och förbättringsarbete; skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanerna och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetet med arbetsmiljö och delaktighet

När det gäller värdegrundsarbete står det bland annat i läroplanen att alla som arbetar i skolan skall medverka till att utveckla elevernas känsla för samhörighet, solidaritet och ansvar och aktivt motverka trakasserier och förtryck av individer eller grupper. För båda skolorna finns också ett gemensamt dokument, framtaget i samverkan med eleverna, som beskriver hur man bör agera enligt skolans gemensamma värdegrund. I både Brantingsskolan och Johannesbäcksskolan ingriper lärarna generellt när bråk eller kränkningar sker. I Brantingsskolan har personalen, som tidigare nämnts, under ledning av rektor samlat sig och tagit krafttag mot främlingsfientlighet via Stop-it-projektet. Även i Johannesbäcksskolan erfar inspektörerna att lärarna under lektionerna allmänt diskuterar uppkomna bråk i skolan i avsikt att få eleverna att förstå hur man bör uppträda som god medmänniska. Dock framkommer också i inspektionen att sådana diskussioner, med undantag för särskolan, alltför sällan förs utan förekommen anledning. Detta varierar visserligen mellan olika lärare men generellt bedömer inspektörerna att den dagliga undervisningen oftare bör beröra värdegrundsfrågor, utan att detta påkallas utav någon incident i skolan.

Vad gäller arbetet mot kränkande behandling har inspektörerna redan konstaterat att personalen generellt ingriper när kränkningar sker. Dessutom vet eleverna oftast vad de av skolan förväntas göra om de eller någon kamrat blir kränkta eller om någon elev ofta är ensam på rasterna. Som grund för arbetet mot kränkande behandling finns en plan på skolorna benämnd "handlingsplan mot mobbning".

Innehållet i denna plan är dock relativt okänt bland personal och elever och en del uppgifter anses av personal i Brantingsskolan vara inaktuella. Enligt inspektörerna bör också innehållet i planen göras tydligare i fråga om det förebyggande arbetet mot kränkningar, hur skolan agerar när kränkningar sker och i fall vuxen kränker elev. I detta sammanhang vill inspektörerna också påminna om lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever, som träder i kraft den 1 april 2006 och som bland annat innebär att det på skolan skall finnas en likabehandlingsplan.

Enligt läroplanen skall läraren se till att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad. Framför allt i Brantingsskolan erfar inspektörerna att det alltför ofta är lärarna som ensamma planerar undervisningen och beslutar om arbetssätt och arbetsformer. Som tidigare nämnts ges inte eleverna tillräckliga kunskaper om mål för undervisningen och i förekommande fall betygskriterier. Detta får konsekvenser för elevernas inflytande över det egna lärandet eftersom det, enligt inspektörerna, inte är möjligt att ha inflytande över lärandet utan att känna till utbildningsmålen. Det är inte heller möjligt för eleverna att ta ansvar för sitt lärande om de inte ges tillfälle att vara delaktiga i exempelvis beslut om innehåll i undervisningen samt vilka arbetssätt och arbetsformer som lämpar sig bäst i olika sammanhang för att nå utbildningsmålen. Inspektörerna bedömer att eleverna bör ges mer inflytande över arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll, framför allt i Brantingsskolan.

Under rubriken "Arbetet med arbetsmiljö och delaktighet" har även skolans samverkan med föräldrar granskats. Inspektörerna har bedömt denna vara av god kvalitet utan att ge vidare kommentarer i denna rapport.

Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen

Under rubriken "Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen" har skolans mål och organiseringen av undervisningen granskats. Vidare har skolans arbetssätt och innehållet i undervisningen inspekterats. Inspektörerna har bedömt att skolans arbete inom dessa områden överlag är av god kvalitet, men gör en invändning enligt följande: enligt läroplanen är det rektors skyldighet att se till att undervisningen i olika ämnesområden samordnas så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet. I Brantingsskolan sker detta i olika omfattning beroende på vilket arbetslag som arbetar med eleverna. I något av arbetslagen sker samverkan mellan ämnen enstaka tillfällen under läsåret. Inspektörerna bedömer att skolan oftare och mer likvärdigt för alla elever, bör erbjuda undervisning, där ämnesområden samordnas till en helhet.

Individanpassning, individuell studieplanering och stöd

Åtgärdsprogram skrivs, i enlighet med grund- och särskoleförordning, i det fall elever ges särskilt stöd. I särskolan utarbetas sådana program visserligen, men inspektörerna erfar att det finns en del oklarheter kring när åtgärdsprogram skall skrivas eller när dokumentationen i elevernas individuella utvecklingsplaner är tillräcklig i detta sammanhang. Inspektörerna påpekar här att åtgärdsprogram skall utarbetas för elever som behöver stöd utöver det behov som läggs till grund för deras placering i särskolan och detta kan med fördel tydliggöras i Johannesbäcksskolan.

Som tidigare nämnts i denna rapport förekommer i Brantingsskolan ett relativt flitigt bruk av anpassad studiegång, främst i ämnena fysik, kemi och teknik. Ett tiotal elever fick vårterminen 2005 anpassad studiegång i fysik och/eller kemi. Inspektörerna noterar att det i Brantingsskolan verkar finnas ett för elever som, vill ”anpassa bort” (ett uttryck som används av många elever i skolan) fysiken, kemin eller tekniken. De elever som riskerar att bli utan betyg i något/några av ämnena matematik, svenska och engelska och som även riskerar att inte nå målen i fysik, kemi eller teknik kan på regelmässigt sätt få beslut om anpassad studiegång. I stället för fysik, kemi eller teknik läser då dessa elever matematik, svenska och/eller engelska i den så kallade Studiegården, där det finns beredskap för att ta emot dem.

Såvitt inspektörerna kunnat bedöma fattas besluten kring anpassad studiegång formellt på ett riktigt sätt. Dock menar inspektörerna att skolan i högre grad måste anpassa undervisningen efter elevernas förutsättningar innan beslutet fattas. Det ställs höga krav på en anpassad studiegång. Sedan övriga försök att hjälpa eleven visat sig resultatlösa, måste en anpassad studiegång föregås av en noggrann planering och genomföras med insatser av den omfattning som krävs. Inspektörerna bedömer att Brantingsskolan måste anpassa undervisningen till den enskilde eleven i högre utsträckning och ta större hänsyn till dennes egna förutsättningar innan beslut om anpassad studiegång fattas. Därutöver bedömer inspektörerna, vilket tidigare nämnts, att skolan bör analysera de dåliga betygresultaten i fysik, kemi och teknik och vidta åtgärder för förbättring.

I skolförfattningarna anges att en elev skall få studiehandledning på sitt modersmål om eleven behöver det. Rektor ansvarar för att en sådan bedömning görs. Enligt Brantingsskolans och Johannesbäcksskolans rektor har en sådan bedömning gjorts och resulterat i att ingen elev vid tiden för inspektionen var i behov av sådant stöd.

Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning

I Brantingsskolan finns lokala konkretiseringar av de nationella kursplanerna och betygskriterierna. Dessa omarbetas för närvarande som ett led i ett regelbundet återkommande revisionsarbete och därmed pågår också en diskussion och utrymme för tolkningar bland lärarna kring grunderna för bedömning och betygssättning. I Johannesbäcksskolan har få eller inga gemensamma diskussioner förts i syfte att tolka kursplanernas innehåll vare sig i grundskolan eller i sarskolan. Det är upptill den enskilde läraren att på egen hand använda dessa nationella styrdokument i det dagliga arbetet och i sina bedömningar av elevernas kunskaper. Detta har vidare lett till att lärarnas bedömningar av elevernas kunskapsutveckling inte alltid på ett tydligt sätt kan kopplas till de nationella målen. I kursplanerna för grundskolan står att lärare på varje skola och i varje klass måste tolka de nationella kursplanerna och inspektörerna bedömer att det är ett förbättringsområde för Johannesbäcksskolan att skapa en gemensam grund, kopplad till nationella mål, för likvärdiga bedömningar av elevernas kunskapsutveckling.

I Brantingsskolan förekommer spontana bedömningsdiskussioner och utbyten kring betygssättning efter enskilda lärares initiativ. Dock saknas systematiska och regelbundna diskussioner om bedömningsfrågor och frågor om att utvärdera elevers kunskaper mot mål.

Inspektörerna bedömer att det är viktigt att det förs sådana diskussioner mellan lärare i samma och olika skolor, både för att inspirera och lära av varandra och för att skapa likvärdiga förutsättningar för betygssättning. Detta bedöms av inspektörerna vara ett förbättringsområde för Brantingsskolan.

I grundskoleförordningen står det att om undervisningen i samhällsorienterande ämnen helt eller i huvudsak varit ämnesövergripande, får läraren besluta att ett sammanfattande betyg skall sättas för ämnesblocket. I Brantingsskolan sattes våren 2005 ämnesövergripande betyg i samhällsorienterande ämnen, SO. Inspektörerna ställer sig tveksamma till huruvida SO-undervisningen på skolan vid tidpunkten för inspektionen verkligen bedrevs i ämnesövergripande form. Dock framhåller rektorn att skolan står i begrepp att omforma undervisningen till att ske i sådan form, varför inspektörerna utgår från att betygssättningen i SO-ämnen fortsättningsvis kommer att ske i enlighet med författningarnas krav.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet skall en sådan redovisning upprättas varje år. Denna skall innehålla en bedömning av i vilken mån målen för utbildningen har uppnåtts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta om målen inte har uppnåtts. För Brantingsskolan och Johannesbäcksskolan finns en kvalitetsredovisning för år 2005. Den är skriven efter en gemensam mall för Uppsala kommuns skolor och personalen på de båda skolorna har deltagit i olika hög grad i framtagandet av denna redovisning. Inspektörerna finner efter inspektionsbesöket och efter studier av kvalitetsredovisningen, att åtgärder vidtas för utveckling och att skolorna redovisar resultat som i viss mån beskriver i huruvida målen för utbildningen nås. Dock bedömer inspektörerna att skolorna bättre och mer systematiskt bör utvärdera sin verksamhet och även vidta åtgärder som är tydligt kopplade till dessa utvärderingar. Så saknar inspektörerna regelbunden analys och regelbundna åtgärder kring betygsresultat och resultat på nationella prov. I ett sådant arbete blir de svaga resultaten på de nationella proven i årskurs fem i Brantingsskolan, liksom betygsresultaten i ämnena fysik, kemi och teknik i årskurs 9, automatiskt föremål för intern diskussion, analys och förbättringsarbete. Inspektörerna bedömer att skolorna bör förbättra sitt kvalitetsarbete avseende regelbunden utvärdering av resultat kring hur målen för utbildningen nås, analys av dessa resultat och förbättringsåtgärder som tydligt är kopplade till denna analys.

Skolledning och intern kommunikation

Enligt skollagen åligger det rektorn att särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Inom ramen för EU-projekt har skolorna sört för att personalen erbjudits kompetensutveckling för att bättre nå de mål som satts upp. Skolorna deltar i ett skolutvecklingsprojekt kallat "Kultur- och dokumentationsanalys" i samarbete med Högsolan i Mälardalen. Brantingsskolan har vidare fått Emerichfondens årliga fredsstipendium mot våld och för medmänsklighet för sitt arbete med Stop-It-projektet.

I Brantingsskolan finns en ledningsgrupp bestående av rektor och arbetslagsledarna för de olika arbetslagen. I Johannesbäcksskolan finns motsvarande ledningsorganisation, men där anförts ledningsgruppen av biträdande rektor. Skolornas ledningsgrupper träffas en gång per vecka.

Det är rektors uttalade intention att arbetslagsledarna skall vara tydliga representanter för skolledningen. Denna organisation upplevs med något undantag som tydlig av personalen och det råder sällan oklarheter kring vad som är ett fattat beslut och vad som är ett förslag. Inspektörerna bedömer att skolans ledning fungerar på ett effektivt sätt liksom att utbildningen utvecklas på skolorna.

Vad gäller ansvarsfördelningen mellan rektorn och biträdande rektor menar rektorn att biträdande rektor givits ansvar för att utföra ledningsuppgifter i Johannesbäcksskolan. Rektorn håller sig informerad om verksamheten på Johannesbäcksskolan via biträdande rektor och de båda skolledarna samråder kring beslut som rör rektors ansvar på Johannesbäcksskolan. Enligt rektorns uppgift fattas till exempel formella beslut i elevvårdsärenden kring elever i Johannesbäck i skolornas gemensamma elevvårdskonferens där rektorn deltar. Dock noterar inspektörerna att eleverna i Johannesbäcksskolan tror att biträdande rektor är deras rektor. Det råder vidare vissa oklarheter bland personalen kring vilka frågor som rektorn har att svara och besluta över. En vanlig åsikt är att rektorn endast beslutar i ärenden där beslutet innebär en kostnad för skolan. Enligt det regelverk som styr verksamheten i skolan har rektorn ett långt gående ansvar för beslut kring enskilda elever samt ansvar för verksamheten och dess utveckling. Inspektörerna bedömer därför att det bör göras tydligt för eleverna i Johannesbäcksskolan vem som är deras rektor och likaså bör innehållet i rektors ansvar göras tydligt för personalen.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis uppfattar inspektörerna att verksamheten i Brantingsskolan och Johannesbäcksskolan fungerar bra. Inspektörerna upplever med få undantag väl planerad verksamhet och lektioner med ett intressant innehåll. Det finns en effektiv och väl fungerande ledning för skolorna.

Lärare i skolorna ingriper generellt vid kränkningar och bråk mellan elever. Det inträffade diskuteras därefter i syfte att eleverna skall förstå hur man bör uppträda nästa gång. Dock menar inspektörerna att den dagliga undervisningen oftare och mer likvärdigt mellan lärare bör beröra värdegrundsfrågor, utan att detta påkallas utav någon incident i skolan.

Inspektörerna bedömer även att eleverna bör ges mer inflytande över arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll, framför allt i Brantingsskolan. Vidare bör Brantingsskolan oftare och mer likvärdigt för alla elever, erbjuda undervisning där ämnesområden samordnas till en helhet.

Innan beslut om anpassad studiegång fattas, måste undervisningen anpassas till den enskilde eleven i högre utsträckning och större hänsyn måste tas till elevens egna förutsättningar.

Det är ett förbättringsområde för Johannesbäcksskolan att skapa en gemensam grund, kopplad till nationella mål, för likvärdiga bedömningar av elevernas kunskapsutveckling. På Brantingsskolan bör rutiner skapas för att säkerställa att betygssättning sker på ett likvärdigt sätt.

Inspektörerna bedömer att skolorna bör förbättra sitt kvalitetsarbete avseende regelbunden utvärdering av resultat kring hur målen för utbildningen nås, analys av dessa resultat och förbättringsåtgärder som tydligt är kopplade till denna analys. Det bör göras tydligt för eleverna i Johannesbäcksskolan vem som är deras rektor.

Bedömning av förutsättningarna för utbildningen

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen: tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildning, personal samt läromedel, pedagogiska material och utrustning. Bestämmelser finns i bl.a. skollagen.

Tillgång till grundskolans utbildning och information om utbildning

Elever som bedöms behöva det ges undervisning under rubriken svenska som andraspråk. Denna undervisning är dock utformad som ett slags stöd för den reguljära svenskundervisningen i stället för att den ges som ett eget ämne med egen kursplan enligt författningarnas krav. År 2005 fick heller inga elever i årskurs 9 betyg i svenska som andraspråk, trots att de undervisats i ämnet. Inspektörerna bedömer att undervisningen i svenska som andraspråk måste utformas på det sätt som anges i kursplanen för ämnet.

Under rubriken ”Tillgång till grundskolans utbildning och information om utbildning” har skolans information till elever och vårdnadshavare samt förekomst av eventuella avgifter i undervisningen granskats. Vidare har elevernas övriga tillgång till utbildning såsom till exempel modersmålsundervisning, och språkval bedömts. Inspektörerna har, utan att ge vidare kommentarer i denna rapport, bedömt att skolan erbjuder den utbildning och de valmöjligheter som skall finnas enligt förordningarna och att skolans arbete med att ge information till hem och elever är av god kvalitet.

Personal

Den personal som finns i Brantingsskolan och Johannesbäcksskolan har med få undantag utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver. Det finns likaså tillgång till personal med specialpedagogisk kompetens.

Vid tidpunkten för inspektörernas besök i Johannesbäcksskolan fanns endast en utbildad förskollärare för 39 barn i förskoleklassen. Rektorn menar att detta beror på tillfälliga omständigheter och förklarar att det är skolans avsikt att söka fler utbildade förskollärare till förskoleklassen. Inspektörerna noterar denna förklaring men understryker samtidigt vikten av att alla barn och elever ges god tillgång till pedagogiskt utbildad personal. Inspektörerna bedömer därför att Johannesbäcksskolan bör förstärka sin lärarkompetens i förskoleklassen.

Under rubriken ”Personal” har även skolledningens utbildning och pedagogiska insikt bedömts. Vidare har personalens och skolledningens tillgång till kompetensutveckling granskats. Inspektörerna har bedömt att tillgången inom dessa områden är god utan att ge vidare kommentarer i denna rapport.

Läromedel, pedagogiska materiel och utrustning

Vad gäller tillgång och funktion avseende läroböcker, skrivmateriel, lokaler, bibliotek, utrustning och dylikt, bedömer inspektörerna att detta överlag är av god kvalitet i Brantingsskolan och Johannesbäcksskolan. I den sistnämnda skolan ges dock eleverna i några klasser aldrig tillfälle att arbeta med datorer i undervisningen. Skolan har dock nyligen fått en ny datasal utrustad och enligt skolledningen skall eleverna framgent erbjudas ett slags datakörkort.

Grundskolan skall ha utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning, enligt skollagen. Det är viktigt att skolan fullföljer sin intention att ge alla elever tillgång till datorer i utbildningen.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis bedöms det finnas goda förutsättningar för verksamheten i Brantingsskolan och Johannesbäcksskolan. Dock måste undervisningen i svenska som andraspråk bedrivas som ett eget ämne utifrån detta ämnes kursplan och Johannesbäcksskolan bör förstärka sin lärarkompetens i förskoleklassen.

Datum	Ort
2006-11-01	Stockholm

Lars Svensson

Marie Morin

Joakim Öberg